

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

25 Quibus soluendæ decimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

est excommunicandus, c. omnes de decima. 16. q. 7. c. peruenit. 5. de decim. Et si clericus aut religiosus post duos menses non soluat, vel solui prohibeat, vel usurper, ab omni administratione quam habet, officii, & beneficii suspendendus, ex concilio Viennensi, Clement. 1. de decim. in Clement. Mandaturque iis qui verbum Dei prædicant, hortari populum non diffusare solutionem decimarum, c. 1. de decimis. in 6. Quod si quis adeo sit contumax, ut sententiam excommunicationis contumaciter, retineatque nihilominus decimas: potest aduersus eum iudicis secularis potestas implorari, & ita soluere cogitur, cap. postulasti. cap. 21. de homicid. apud Gregor. libr. 5. titul. 12.

3. ¶ Tradit Speculator, in tit. de decim. circa fin. Et ibi interpret Scholasticus eum, cui debetur decima, posse interdicare domino fundi, ne fructus colligat vel exportet, nisi aut se vel suo procuratore seu nuntio præsentet, si se timeat decima defraudandum iri. Et ita iudicatum in senatu Tholosano testatur Auferius, in additio. ad decis. cap. Tholos. 119. Existant hac de re duæ regie constitutiones edictales Francisci primi: prior, anni millesimi quingentesimi quadagesimi quinti. Prima Martii statuit, ne fructus ex prædiis transferantur vel colligantur a dominis prædiorum, in quibus exerceantur, priusquam decimæ & primitiæ soluat fuerint, secundum antiquam consuetudinem. Atque eo tempore certiores fieri debent Episcopi, curiones, vel eorum procuratores: aut redemptores, alioquin ius decimarum habentes, videlicet ante translationem fructuum, constituta pœna aduersus contumaces confiscationis fructuum, deductis primitiis & decimis: rato tamen manente pacto, & sine præiudicio legitimæ conventionis vel transactionis inter solventes & recipientes factæ, si qua sit. Altera constitutio edicta fuit 9. Ianii, 1547. qua prædiorum dominis inhiheretur metere ea, quæ decimis obnoxia sunt, priusquam in suggestu ecclesiæ populo inibi conueniente prædicta dies metendi faciat: ut qui ius decimarum haberet, inde certior fieret, & adesset, aut aliu iuo nomine mitteret, indicta pœna aliter facientibus damni, & eius quod interesset, secundum quam & iudicatum, Pap. lib. 7. rapsod. arefco. titul. 12. arefco. 6. Sic iure civili Roma. quando quarta pars bonorum curialium decedentium sine filiis, curialibus erat danda, divisio fiebat sub aspectu curialium, l. 2. quando & quib. quart. pars debeat. lib. 10. C. Et certe qui partem habet fructuum aut decimas, condominus videtur esse, & partiarus: itaque vocandus, quum omnia præsentibus illis quorum interest fieri debeant, l. de unoquoque de re iudica. in P. Et in re communi, potior est causa prohibentis, l. Sabinius, commun. diuid. in P.

4. ¶ Statuit concilium Lateranense, laicos decimas retinentes, nec clericis reddentes priuandis ecclesiastica sepultura, cap. prohibemus. cap. 19. de decim. Nec in dubium venit puniri debere hos penis iisdem, quibus plebuntur qui tributa interuertunt & denegant, quæ plures sunt, cap. si tributum. 11. quæst. 1. Sunt quippe & decimæ, tributa egenorum, cap. decima. 1. 6. quæst. 1. cap. 1. in 2. de decim. Deo præstita.

5. ¶ Et t proinde quemadmodum quis tributa non potest eludere oblecta compensatione debiti, l. 2. C. de compensatio. sic in futuris soluendis decimis, compensatio non admittitur, gloss. 1. in can. decima. 16. quæst. 1. Ludou. Roman. singul. 25. 4. an sit locus, & 545. an sacerdoti. quamuis in præteritis recipi possit, cap. veniens, in fin. de transact. doctores in cap. 1. in 2. de decimis, argum. l. de alimentis. C. de transact. l. cum in eod. titul. in P. Ergo qui prædia possident, quæ sunt in alterius parochia constituta, decimas soluent prædiales, siue ecclesiasticæ, siue alterius notæ personæ sint, d. c. 1. in 2. de decim. præteritis & futuris, c. veniens, in fin. de transact. quemadmodum nec sine censu, & reliquis fundus comparari potest, rub. sine censu & relig. &c.

6. ¶ Soluuntur t de rebus abbatiæ, c. suggestum. c. 9. de decim. item soluunt monachi, de rebus nuper culos, ex quibus antea decimæ solvebantur, cap. commissum. cap. 4. de decim. cap. fin. §. penult. eod. in 6. Et Iudex quoque de prædiis possessis, vel soluere eas debent, vel prædia dimittere, c. de terris. c. 16. de dec. Et leprosi, exceptis hortis eorum & animalibus, si communiter viuunt, cap. 2. de eccles. adific. Soluunt & ecclesiæ decimas de prædiis illis, quæ in dotem assignantur, nisi ea modica sint, text. cum gloss. in cap. 1. de censib. in cap. nuper. de decim. Et ita decimarum solutio sequitur rem, & eius detentorem, Joan. Constantin. in consuetudine regis Franc. 1. de lib. breuit. decid. in artic. 180. facit. l. penult. Et tit. sine censu, & relig. fund. comp. &c.

7. ¶ Excipiuntur t autem aliqui, quibus priuilegium indulgentum est de non soluendis decimis, quales sunt monachi Cistercienses

ordinis, Templarii, & Hospitalarii, qui non soluunt decimas laborum suorum, nec eorum quæ colunt propriis manibus, vel propriis sumptibus: de quæ sitis, inquam, ante concilium generale, etiam si noualia sint, c. ex parte. cap. 10. de decim. de postea quæ sitis tamen soluunt, cap. penult. de decimis. Alii vero religiosi non soluunt de hortis & nutrimentis animalium, & de neuahibus quæ propriis excolunt manibus, dict. cap. ex parte. Quod si non colant manibus suis, exemptio ad noualia non pertinet, c. ad audientiam, 12. eod. Fratres minoritæ & prædicatorii ordinis, de hortorum fructibus etiam decimas non soluunt, cap. nimis praua. c. 12. de excessi. prelati. At non extenditur priuilegium, si aliis colenda prædia dent, cap. licet, de benignitate. c. 11. eod. Sicuti nec immunes a præstatione decimarum, priuilegio uti possunt, si altera prædia colenda suscipiant, c. dilecti, 8. de decim. Exempti enim debent decimas ratione rerum, nisi res quoque exemptæ sint, cap. 2. §. de excessi. & seq. de decim. in 6. ¶ Conuenit t autem concedi & priuilegium hoc ab alio, quam a principe temporali seu laico, c. 1. in 2. c. 2. §. de decimis, apud Greg. cap. audiam, c. 1. eod. tit. qui id concedere nequit, nempe a Papa solo, de hoc lase Rebus tractat. de decim. q. 5. num. 28. 29. 31. & sequen. Porro alia capita eorum, qui decimas non præstant, vide apud Rebuffum tractatu de decim. quæstione 5. ¶ Quibus t siuulare illud addendum est, eos qui priuilegium habent non soluendi decimas, vel qui legitime præscripserint, si eas soluerint, renuntiasse priuilegio censeri, c. accidentibus, & c. si de terra, de priuileg. etiam semel soluendo, arg. cap. cum accessissent, in fin. de consi. nisi cum protestatione soluissent iuxta sententiam Bartoli, in l. non solum §. morte, de oper. nou. nuntiat. vide hoc tenentem in decim. d. Rebuff. ubi supra, quæst. 13. num. 113. ¶ Obserua tamen & exemptos a solutione decimarum, præbere gratis aliquas portiones ecclesiis parochialibus, ad onera illarum releuanda auctoritate episcopali. Et hac ratione ira coguntur Carthusienses & Cistercienses, qui decimas reseruant, congruam portionem curioni constitutere ad iura episcopalia & alia onera subeunda, cap. 2. §. ubi autem. & §. religiosos, de decim. in 6.

Quibus soluendæ decimæ. Cap. 25.

1. Prædiales decimæ soluendæ curionibus locorum prædiorum, nisi repugnet consuetudo.
2. Decima mixta, & animalium quibus soluuntur.
3. Ex tribus ab animalibus soluuntur decima, ex factis, lacte, & lana, & quibus.
4. Ecclesia contra ecclesiæ ius decimandi præscribit, non autem sine Ecclesiæ.
5. Quæ requiruntur in præscriptione decimarum in Ecclesia.
6. Laici præstari ecclesiasticæ decimæ non debent.
7. De decimis concessis laicis ante concilium Lateranense: & quibus sunt qui possideant, in quos transferre possunt.
8. Quando in feudum laicus possit decimas Ecclesiasticas tenere.
9. In quot partes diuiserentur olim decimæ curionibus data.
10. Quare dabatur decimarum portio Episcopis.

Prædiales t decimæ solui debent curionibus, in quorum parochia sunt prædia, quæ fructus ferunt, cap. quoniam a nobis, c. 13. de decim. c. cum contingat, cap. 29. eod. cap. statumimus, c. de decim. c. si quis laicus, 16. quæst. 1. c. 1. cap. ecclesiæ, 13. quæst. 1. cap. fin. de paroch. c. ax transmissa, de præse. Sicut tributum ei civitati peno de bet, ubi sunt agri, l. forma censuali, §. si vero, de censibus, nisi consuetudo contraria esset, quæ sequenda esset, si præscripta, cap. cum sint homines, cap. 18. de decim. capitul. ad apostolica, cap. in aliquibus, de decretis. Et si in nullius parochia prædia dicatur, episcopalis erit pro uidentia assignate cui uoluerit, vel sibi retinere, dict. c. quoniam a nobis. Quod si in vna ecclesia curio sit præcipuus, quem uocamus priorem, & eius vicarius perpetuus, qui dictus rector: decimæ & noualia curioni præcipuè debentur, congrua tamen portione reseruata vicario perpetuo, vide Papam, libr. 1. rapsod. arefco. titul. 12. arefco. 7. & 11. Personales, baptismalibus ecclesiis debentur iure communij, aut ubi quis percipit sacramenta, ca. de doct. 6. quæst. 1. cap. quæst. eod. c. 13. q. 1. c. fin. de paroch. c. ad apostolica. c. 20. de decim. Disputat hunc casum de baptismali ecclesia, & quando plures sunt, Rebuffus in tract. 11. de decim. q. 6. num. 8. p. 10. 11. 12. 13. & sequen. vide & cap. ad audientiam. 1. de eccles. adifican. ¶ Decima mixta t & animalium debentur ecclesiæ, in cuius parochia animalia morantur, & pascentur, gloss. in cap. 1. §. item quis unquam. 15. quæst. 1. Math. de Assuet. in consuetud. Neapol. rub. de decim. nu. 23. Quod si in vna parochia hyeme, in alia æstate morentur: vel

potissimum cum alia iura episcopalia a decimis præbeantur prælati, & onera ecclesiarum sint præpositorum earundem clericorum que sit unicuique expresse vel tacite renuntiare iuri in fauorem sui introducto, *si quis in conscribendo. C. de pat. & de episc. & cleric. Quare potest & hoc ius donare episcopus ecclesiis si habeat.*
 10 *can. sin. 12. q. 3. Dabantur itaque portiones antiquitus episcopis ex decimis, & mortuariis, & oblationibus. Clem. dudum. de sepult. c. cum super. de sepul. l. 3. quæ subit singularum ecclesiarum suarum dioceseos, ordines cõferendo, christiana conficiendo, basilicas dedicando, moniales cõserando, prædicando, & id genus alia faciendo, quæ videbis apud Speculatorem, in §. 1. de stat. monachor. & Bertachinum. tracta. de episc. 4. part. num. 40. Quodque tunc essent episcopi pauperes, nec proprii redditus ad sumum sufficerent. Quæ cessante nunc causa, & illorum proventibus auctis, portiones illis præstari solitæ, relicte sunt propriis vîsibus, & reparationi suarum ecclesiarum, cap. p. r. c. quidem canonis. & c. vno. 10. quæst. 3. Nec omnia tempora eandem habuerunt regulam, cum & p. r. c. temporibus nondum diuisa Dionysio decimis, decimæ & oblationes Christianorum solum darentur episcopis, vt eas distribuerent viduis, egenis, & egentibus clericis ex constitutione apostolorum, Clemens lib. 2. consil. Apostol. c. 29. & cap. videmus. 1. 2. quæst. 1. facit c. 2. actuum. & aliquando, vt alibi docemus, iidem episcopi & presbyteri. Ceterum istæ portiones episcopis olim datæ, non decimæ decimarum sed participatio decimarum & oblationum, veluti ea quæ a monasteriis, in quibus parochianus eligit, cap. 1. & cap. his qui. & c. in nostra. c. certis. cap. cum super. de sepul. sepulcrum, ecclesiis præbentur parochialibus, non sunt vere decimæ decimæ, sed portiones. Nouum enim est genus decimarum, vt clericis paribus, a paribus clericis, decimas exigent ex decimis, c. 2. de decim.*

De ipsa Decimatione, modo, & tempore decimandi. Cap. 26.

- 1 De quota decima, & quomodo vera decima minus potest transacione, & consuetudine.
- 2 Quomodo granum in palea solui debet.
- 3 Quotempore solui debent personales & prædiales, & de deductio- ne, quæ sit ante solutionem decimarum.
- 4 De quantitate soluenda in decimis vrisque, prædialibus, & person- alibus, & quod de minutis non solet exigi.

ITE COMMUNI integre decima, vt dictum est, de singulis rebus debetur. Veruntamen interdum minus præstatur, nempe vel vicesima, vel alia pars ex conuentione seu transactione parochianorum, & curionis, vel eius qui exigit: illa enim transactio permittitur, vt & illa, ne de aliquibus rebus præstetur decima, vt de minutis seu aliis, c. 3. & c. veniens. de transact. cap. nuper cod. Panorm. in c. delecti. eod. in fine. Diminutio namque decimæ veræ, laicis consensu episcopi fieri proculdubio potest, si accedat & temporis intervallum, quod illud firmauerit, Innocent. & Decius, in cap. venerabilis. de confirmat. vtil. vel inutil. at remissio aliquorū decimæ non valet, nisi solo confirmante summo Pontifice, qui solus a decimis soluendis eximit, c. venerabilis, & ibi Par. de consim. vtil. vel inutil. Neque alienum a iure est, pro decimis præteritis fieri transactionem, quia debentur, & estimari possunt pecunia, cap. super cod. de transact. at de futuris, nec dubium valere quoad transigens vixerit, c. 3. & cap. veniens. de transactio. non postea, nisi auctore summo Pontifice, & nisi quædam dentur alia ecclesiæ in remunerationem ratione permutationis, cap. ad quæstiones. de rer. permutat. potissimum si spirituale spirituali, videlicet cum iure decimarum, permutetur, c. in super. de transact. Consideranda & consuetudo seruata in loco decimarum, & sequenda, c. aliquibus. & ibi Innocent. & c. apostolica, de decim. Ioannes Andr. in c. de decimis. in 6. c. ecclesiar. 13. q. 1. Guido Papa. singul. 456. **I**ure tamen communi decima granorum, quæ palea habent, in palea debet solui, quia palea est in fructu, Specul. in tit. de decimis. §. vno. Guido Papa. singul. 703. eaque fructibus statim collectis, c. cum homines, de decim. quia scriptum, decimas & primitias tuas non tardabis offerre. Exodi 22. **P**ersonales tamen sunt soluendæ in fine anni secundum interpretes, glof. in c. reuertimini, in verbo annus. 16. q. 1. Pan. in c. peruenit. de decim. Et si, c. 10. in fin. vt prædiales, frugibus collectis, vel consuetudo, si alia sit, sequenda, vt ait Collecta. in cap. cum homines, de decim. In personibus tutius duco statim solui & separari. Prædiales prius soluntur, quam census prædii domino, nam & ab illo accipiuntur, cap. cum non sit. 3. de decim. & prædiales quidem

non deductis expensis cultura, vel collectionis, feminis, vel similibus, c. cum homines. c. 7. c. non est in potestate. cap. 22. cap. tua nobis. 26. de decim. personales autem admittunt quandam expensarum subductionem, cap. pastoralis officii. c. 28. eo de decim. **Q**uæ quid decimum t venerit de his, quæ transeunt sub virga patris, si alia non sit consuetudo, siue bonum, siue malum, decimarum nomine erit, Leuit. 27. canon. omnes decime. 16. q. 7. & decimum natum. In personalibus decimis valet etiam consuetudo, vt modicum pro illis soluatur: licet enim non detur integra, tamen ex dato honoratur Deus, Rebuffus in tractat. de decimis. q. 13. num. 44. Quamquam decimæ personales hodie non sint in consuetudine secundum Abbates, Abbas, in cap. cum sint homines. in 1. col. 2. de decim. Boerius in §. 12. de consuet. præd. in consuetud. Bivirig. Sic dicunt interpretes, consuetudinem non soluendi decimas integras valere, quia dando quicquam pro decima, præceptum Dei impletur de soluendo. Junoc. Pan. & alii in cap. in aliquibus, per illum v. x. de decim. ubi non sequitur contrariam sententiam Hostien. Sic laicus potest præscribere decimas in quota, vt non soluat integram: sed vel duo decimam, vel vicesimam, vel aliam partem, c. commissum. cap. d. l. l. i. cap. cum sint. & cap. in aliquibus de decim. Sicque iura, quæ dicunt soluendas integras decimas, intelligenda sunt, de integritate solita, & non deductis impensis, d. c. commissum, de decim. Barbat. in cap. Raynaldus. col. 61. de testam. vel si aiter se non habeat consuetudo, vel præscriptio, Rebuffus, in tract. de decim. quæst. 13. num. 58. nisi curio indigeret, vel ex quota consueta vivere non posset, tunc enim perire posset integram decimam, Angel. de Clesasio, in verbo, decima. num. 1. Imo tunc & personales exigere, Hostien. in c. in aliquibus. in fin. de decimis. non enim qui feminat spiritualia, temporalia necessaria neganda sunt, vt ait D. Paulus, 1. ad Corinth. 9. Ita absolute non potest vlllo tempore, etiam cuius non existat initi memoria, nec vlllo modo præscribi ius non soluendi a laicis vllas decimas, quotæ potest, c. causam & ibi Abbas & Felin. de præscriptio. & Barbat. consil. 15. in cap. sapiens, col. 6. can. decima. 16. quæst. 1. & ita iudicatum, Guido Papa. q. 284. Hostien. in summa. de decim. Sustinetur porro consuetudines, & probatæ censentur tacite a summo Pontifice, vt decimæ relinquuntur in agro, dummodo moneatur curio antequam separentur: vt non soluat de quibusdam minutis decimæ, dummodo sit præscriptio, cuius non existat initi memoria, vide Rebuff. tract. de decimis. q. 13. num. 50. & 51. & 53. vide Nicol. Boer. in §. 12. de consuet. prædio. in consuetud. Bivir. Cardin. de Zabarellis, consil. 146. Et in Gallia ex constitutione Philippi Augusti, anni 1304, non possunt exigi decimæ de rebus minutis, de quibus antea nunquam probantur exactæ, vt & sepe indicat, Boerius in d. §. 12. & Papa in ras. s. d. arest. 5. & in postrema parte styli par. l. m. Anfrerrii. existat consuetudo Philippi, 4. tit. de deci.

De alia specie Decimarum, quæ separabatur a bonis per laicos. Cap. 27.

DIUS Hieronymus super Ezechielem meminit de alia specie decimarum, quas vnusquisque de populo Israelis separabat, vt comederet eas, cum iret in templum in Hierusalem, & in vestibulo templi sacerdotes & Leuitas inuitaret, c. 1. de deci. can. ecclesiar. §. item cum decima. 13. q. 1. Forsan in locum istius moris successerunt conuiuia, quæ pii homines solent anniuersariorum nomine, sacerdotibus, & ecclesiasticis personis exhibere, postquam vna preces fuderunt.

De bonis ecclesiæ temporalibus extra decimas & primitias. Cap. 28.

- 1 Consuetus error eorum, qui adimunt Ecclesiis alia bona temporalia, quam decimas & primitias.
- 2 Historia & tempora successus, quomodo in ecclesiam pertineant bona temporalia: & de constitutionibus, quibus bona ecclesiis conseruata sunt, & de bellis eorum causa.
- 3 De comite Cabillonensi capto a demone, quod ecclesiastica bona vsurpasset, & de patris rapientium bona ecclesia.
- 4 Reuicchio exemplorum rapientium bona ecclesia.
- 5 De immunitatibus rerum ecclesiasticarum, & qua onera præstent.

PLURES sunt, tamen qui pertinaciter contendunt, personas ecclesiasticas vlla bona temporalia alia possidere non debere, quam primitias & decimas. Fucum addunt, quod dum terram promissam adeptus est populus Hebræus, eaque diuisa est inter tribus,